

4. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01. 07. 2010 року. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 24.04.2023)

5. Запатріна І. В. Керівництво «Посилення ролі бізнесу в досягненні ЦСР в Україні» в рамках проекту ПРООН/GIZ «Підтримка реалізації Цілей сталого розвитку в Україні». Київ. 2018. С. 37.

6. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 174 с. URL: http://www.idss.org.ua/monografii/2017_SDGs_NationalReport.pdf. (дата звернення: 24.04.2023)

Крамарчук М. В.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

освітньо-професійної програми «Менеджмент»

зі спеціальності 073 «Менеджмент»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Зовнішньоекономічна діяльність відіграє провідну роль в сучасному світі. Вона є важливим елементом економічного розвитку країн. Проте проведенню зовнішньоекономічної діяльності можуть перешкоджати певні чинники, які негативно впливають на економіку країни, зокрема це політичні та економічні кризи, конфлікти та військові дії на території країни. Війна є одним з найсерйозніших викликів для зовнішньоекономічної діяльності країни, оскільки зменшуються обсяги виробництва, зовнішньої торгівлі та інвестицій, тобто зменшується економічний потенціал країни.

Мета статті – охарактеризувати зовнішньоекономічну діяльність в умовах воєнного стану.

Дослідимо зовнішньоекономічну діяльність за одним з основних її видів – експорт та імпорт. Експортна діяльність в Україні займає вагому частку в економіці, тому дослідимо зміни його обсягу у 2018-2022 роках (табл. 1).

Таблиця 1

Експортно-імпортна діяльність України у 2018-2022 роках

Рік	Експорт, тис. дол. США	Імпорт, тис. дол. США	Сальдо, тис. дол. США
2018	47 334 987,0	57 187 578,0	-9 852 591,0
2019	50 054 605,8	60 800 173,1	-10 745 567,3
2020	49 191 824,5	54 336 136,7	-5 144 312,2
2021	68 072 328,8	72 843 126,6	-4 770 797,7
2022	44 148 774,6	55 273 492,5	-11 124 717,9

Джерело: розраховано авторами за даними [2]

Проаналізувавши дані табл.1 можемо зробити висновок, що найвищий показник експорту за досліджуваний період був у 2021 році. У 2022 році в порівнянні з 2021 роком експорт зменшився на 35,1%, імпорт у свою чергу – на 24,1%. Проте порівнюючи 2021 рік з 2020 спостерігається зростання експорту та імпорту на 38,4% та 34,1% відповідно. Загалом протягом 2018 – 2022 років простежується тенденція перевищення імпорту над експортом.

У січні – лютому 2022р. експорт товарів становив 11 446,6 млн. дол. США, що на 35,6% більше порівняно із січнем-лютим 2021р., імпорт – 12 378,0 млн. дол. США, що на 37,7% більше. У січні – лютому 2023р. експорт товарів становив 6459,4 млн. дол. США, що на 42,8% менше порівняно із січнем – лютим 2022р., імпорт – 10172,2 млн. дол. США, що на 17,9% менше. Негативне сальдо склало 3712,8 млн. дол. (у січні - лютому 2022р. також негативне – 1082,7 млн. дол. США) [2]. Тобто можемо зробити висновок, що обсяги експорту та імпорту в Україні мали тенденцію до збільшення, проте початок повномасштабного вторгнення призвів до суттєвого зменшення цих показників.

Як зазначає радниця ДУ «Офіс з розвитку підприємництва та експорту» Ольга Гвоздьова: 2022 рік міг би стати для України рекордним за обсягами експорту за всю історію незалежності. На початку 2022 року український експорт демонстрував позитивну динаміку зростання. Проте вже в березні відбувся помітний обвал поставок за кордон (приблизно 50%) [1].

Національна економіка України є експортоорієнтованою. Основними експортними позиціями України у 2020 році були товари харчової промисловості: продукти рослинного походження, зернові культури, жири та олії тваринного або рослинного походження. Також до основних позицій належали: чорні метали, недорогоцінні метали та вироби з них.

З початком російського вторгнення відбулися деякі зміни у законодавстві України. Зокрема відповідно по Постанови №207 від 5 березня 2022 року та Постанови №259 від 12 березня 2022 року Кабмін доповнив перелік товарів, експорт яких підлягає квотуванню та ліцензуванню (додано м'ясо ВРХ за певними позиціями, жито, овес, гречку, просо, цукор, сіль та азотні, калійні, фосфорні й комплексні мінеральні добрива). Зазначені товарні позиції було тимчасово заборонено експортувати. Необхідність ліцензування також було встановлено для експорту таких товарних позицій, як пшениця, м'ясо та яйця курей, кукурудза та соняшникова олія [3, с. 521]. Такі обмеження встановлювалися задля забезпечення продовольчої безпеки країни.

Також варто дослідити зміни у географічній структурі експорту, оскільки встановлено заборону на постачання товарів та послуг до країни-агресора (хоча раніше росія була однією з найбільших країн-партнерів). Також через воєнні дії ускладнений процес транспортування товарів до інших країн.

У 2021 році Китай був найбільшим торговельним партнером України (85% експорту до КНР становили залізна руда, металопродукція, ячмінь, кукурудза та соняшникова олія), проте вже станом на вересень 2022 він був

четвертим найбільшим імпортером української продукції. Це пов'язано переважно з проблемами в логістиці сільськогосподарської продукції та значними втратами в металургійному секторі України. Натомість лідерами стали країни Європейського союзу, зокрема Польща та Румунія – близько 23% експорту у 2022 році. Слід зазначити, що росія входила до п'ятірки країн-лідерів за обсягами експорту з України у 2021 році, проте наприкінці вересня 2022 року український уряд повністю заборонив експортну діяльність до країни-агресора. Отже, у 2022 році найбільшу питому вагу в експорті займають країни ЄС – 63,2%, Азія – 22,2%, Африка – 4,8% [1].

Можемо зробити **висновок**, що повномасштабне вторгнення загнало Україну у більш складну економічну ситуацію. Експорт країни у 2022 році зменшився на 35,1%, імпорт на 24,1%, хоча прогнозувалося значне підвищення за даними показниками. У 2023 році також продовжується спад експортно-імпоротної діяльності, через зменшення виробництва і порушення логістичних зв'язків. Пріоритетними завданнями для України стали національна та продовольча безпека. Проте, в той самий час виконуються певні завдання із загального стратегічного курсу країни, зокрема зміцнюються торговельні зв'язки з країнами ЄС та прискорюється євроінтеграційний рух.

Список використаних джерел:

1. Гвоздьова О. Експорт з України під час війни: як змінилась структура постачань української продукції за кордон. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/10/24/692959/> (дата звернення: 06.05.2023).
2. Державна служба статистики: офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 06.05.2023).
3. Остапенко В., Шевченко Д. Основні тенденції регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. *Молодіжна наука заради миру та розвитку*: міжнар. науково-практ. конф., м. Чернівці, 9–11 листоп. 2022 р. С. 519–522.
4. Скрипник С., Процевят О., Воронова О. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-47> (дата звернення: 06.05.2023).